

Om "postetnisk" urban musik i Danmark

Historien om hip-hop og rap i Danmark starter tilbage i 1980'erne med fx MC Einar og Rockers by Choice og handler om at hvide (eller vi kunne kalde dem lyserøde) danskere overtager elementer af amerikansk hip-hopkultur – naturligvis i en tillempet dansk form, og i den tidlige danske rap ofte med en humoristisk farvning. Senere dansk rap i 00'erne overtager elementer fra den hensygnende gangsterrap, i det som er blevet kaldt stodderrap: fx LOC, Niarn og Jokeren, hvis tekster bla. domineres af ”rabiater synspunkter med tilsvining af kvinder og forherligelse af hash, alkohol og vold”¹

I begyndelsen af 10'erne begynder en ny rap at gøre sig gældende på hitlisterne fortrinsvist produceret af ikke-etniske danskere. En musik der slet ikke forholder sig til den danske raptradition, men som tydeligt har blikket rettet mod USA og nyere tendenser som trap. Og en musik hvor en dansk marginaliseret minoritet spejler sig i den afroamerikanske minoritet – endda i en sådan grad at minoritetsdanske rappere omtalte sig selv som sorte.

Kristine Ringsager har skrevet phd. om minoritetsrappere i Danmark og diskuterer her deres etniske position: ”I stedet har jeg valgt at benytte betegnelsen ’synlige minoriteter’ (og adjektivet ’brun’ i beskrivelsen af fx synlige minoritetsrappere) som en fællesbetegnelse for de samtalepartnere, jeg i min feltforskning har haft, der enten er ’ikke-vestlige’ flygtninge, indvandrere eller efterkommere af disse og er fænotypisk karakteriseret ved at have mørkt hår, brun hud og brune øjne og som synes at blive underlagt en ’muslimificering’, dvs. en forestilling om, at de er muslimer (uden nødvendigvis at være det eller uden at dette har stor indflydelse på deres hverdag og identifikationer).”²

De danske urbane "postetniske" rappere har da også meget forskelligartet etnisk baggrund: Kesi har tanzaniansk baggrund, Sivas iransk, Benny Jamz jamaicansk, Node kurdisk, Marwan palæstinensisk, ArtigeArdit albansk, Branco fillipinsk, DIMA ved vi ikke rigtig hvor er fra, og Gilli er fra Rødovre. At tale om en specifik etnicitet giver således ikke meget mening – understreget ved at man kan hævde at Gilli fx er etnisk lysrød, men kulturelt brun. Omvendt kan man måske tale om et postetnisk fællesskab defineret ved at være (delvist synligt) anderledes end den danske majoritet.

”Vi dyrkede også det der mantra, at ’vi er anderledes’. Også Natasja og Karen Mukupa for den sags skyld. Alle os mørke, vi havde sådan et fællesskab” (Samtale 7.9.2010). Til forskel fra de lyserøde rappere, der primært rappede på dansk, bestræbte disse grupper bestående af mørke rappere sig på at lyde så tæt på de amerikanske forbilleder som muligt og positionerede sig altså inden for en transnational kulturel strømning.”³

Med til at definere denne anderledeshed er det særlige postetniske gadesprog som naturligvis også kommer til at præge denne rap. Man har kaldt dette sprog for multietnolekt da sproget er opstået i multietniske områder som Nørrebro, hvor brugerne har mange forskellige sproglige baggrunde men taler dansk sammen. Den danske multietnolekt er præget dels af indlånte ord fra minoritetssprogene, fx para der betyder penge på tyrkisk, dels morfologi, fx ”den der projekt” og endelig syntaks (ordstilling), fx ”efter den der tur jeg tænker bare på fest og klz”.⁴ Sproget er sammen med musikken med til at definere en anderledeshed.

Gennembruddet for den urbane musik i Danmark kom med Sivas’ ”D.A.U.D.A” featuring Gilli i 2013. Teksten er stærkt præget af multietnolekt, og tekst (og video) fremstiller et semigangsterunivers hvor en gruppe unge cruiser i deres BMW gennem København (klicheerne står i kø), bedøvet af stoffer og alkohol på flugt fra politiet og med bilen fuld af ”para”. Tempoet er i overensstemmelse med trap-forbillederne langsomt (BPM = 66), og karakteristisk synges rappen – men der er langt til den hookorienterede popmelodik som ellers dominerede hitlisterne. Her ses første halvdel af Gillis vers:

¹ Laust Hallund: ”Definitionen af en stodder - og hans rap” (2008). Videnskab.dk. <https://videnskab.dk/kultur-samfund/definitionen-af-en-stodder-og-hans-rap>

² Kristine Ringsager: Rap, rettigheder, respekt. Musikvidenskabeligt Institut, Københavns Universitet 2015. [https://curis.ku.dk/portal/da/publications/rap-rettigheder-respekt\(648f0c72-c1ee-4e85-ad90-fd26b1476b16\).html](https://curis.ku.dk/portal/da/publications/rap-rettigheder-respekt(648f0c72-c1ee-4e85-ad90-fd26b1476b16).html)

³ Ibid

⁴ Pia Quist: Multietnolekt – gadesprog. Københavns Universitet. <https://dialekt.ku.dk/sociolekter/etnolekt/multietnolekt/>

A C#m C#m C#m/H
 Gilli Si'r de løb - er med chop-per. Kø - ber - ne kom-mer, men med blå blink i bag-rud'n, de shabs får ad - re - na - li - ner.
 Sivas Slap af! Slap af! Da - ud - a.
 27 A C#m C#m C#m/H
 Gilli To bob ka - bi - ner, I la - ver shli - tet halv ej - ner. Vi rå - ber "Fri No - ah Car - ter", hold ud all' brød - re bag trem-mer.
 Sivas Delays: Da - ud - a. Da - ud - a. Da - ud - a.
 29 A C#m C#m C#m/H H
 Gilli Shots til mit h'og det ud'n'en da-ban-ja, booze i mit blod så vikas-ter med pa-ra. De ryk-ker, du skaf-fer, du prø-ver, men pak-ker e-le-fant-hu-er på når de tryk-her, du krad-ser.

<https://youtu.be/WDLajm5noSU?t=136>

Noter:

Chopper: våben

Shabs/shababs: venner

To bob kabiner: angiveligt en dobbeltjoint i en kabinen på en bil

Shlitet halvejner: angiveligt en slatten halvanden joint

Dabanja: pistol

Para: penge

Opgave: Gillis rap ser umiddelbart ud til at være helt underdelende og dermed pulsmarkerende, men er faktisk ret modrytmisk. Undersøg tekstens betoner, og forklar hvordan.

Opgave: Overvej hvad du oplever som henholdsvis harmonisk og melodisk grundtone i det lille klip.⁵

Groovet der rappes over, har ligeledes tydelige trap-inspiration med den uregelmæssige og voldsomt underdelte TR-808-hihat:

♩ = 66 A C#m C#m C#m/H
 Synth.
 Bas
 Tr.

I anden halvdel af 10'erne bliver den urbane musik gradvist mere poporienteret, og inspirationerne hentes efterhånden også fra flere andre steder i verden med fx reggeaton, dancehall, dubstep, baile funk mm.⁶ Ofte, men ikke altid anvendes autotune, og man kan med en vis rimelighed hævde at autotune er blevet en æstetisk markør for urban musik i Danmark. Herunder ses slutningen af Benny Jamz' vers i "Ibiza" (2021), dels noteret traditionelt, dels hvor notationen afspejler de autotunegenerede melismer – efterfulgt af det fællessangsorienterede, hookorienterede omkvæd:

<https://youtu.be/cmzh8BanYdg?t=64>

⁵ Se evt. "Pop – teori og analyse" Systime 2024, afsnit 2.3.2 for nærmere uddybning af begreberne.

<https://pop.systime.dk/?id=257>

⁶ <https://soundvenue.com/musik/2021/03/syv-sange-der-viser-hvorfor-nicki-pooyandeh-er-tidens-toneangivende-danske-hiphopproducer-444688>

Benny Jamz
med noterede
autotune-
melismer:

Am Am Em F G

Hun si - ger til mig, jeg' hend's mi a - mor. Så' jeg si'r til hend': Te a - mo

Traditionel notation:

5 Am Am Em F G

Min ba - by ba - re smil, vi' i Mi - la - no. Hun kal - der mig for pa - pi, el ca - pi - ta -

9 Am Am Em F G

no. Min bror - mand ba - re spis for ing'n skal mangl' nog't. Vi stab - ler ba - re skeez, vel - kom'n til ban -

Typisk for en sådan æstetisk markør som autotunen fungerer som, er at den signalerer at der her er tale om en bestemt musik som både tiltrækker et bestemt publikum, men ligeledes får andre til at tage afstand til den.

Simon Reynolds har peget på to elementer i rappens omfavelse af autotunen, dels at den tillader rapperne at udtrykke en følsomhed som ellers ligger udenfor rapkulturen:

“Something about the sound of Auto-Tune melted these rappers’ hard hearts and opened up the possibility for tenderness and vulnerability.”⁷

Dels at autotunen måske endda tilfører musikken en særlig sjæl:

“Related to the complaints about falseness and impersonality is the accusation that Auto-Tune, especially in its overtly robotic-sounding uses, lacks soul. But you could argue the absolute reverse: that the sound of Auto-Tune is hyper-soul, a melodrama of micro-engineered melisma.”⁸

Branco lever i høj grad op til myterne om den hårdkogte, kriminelle rapper. Han har fået flere domme, og var i 2018 inddraget i en skudepisode – hvorefter han besluttede sig for helt at hellige sig musikken. Gangstertematikken spiller en stor rolle på hans første to albums: Baba Business og Baba Business 2.

Opgave: Lyt til Blancos vers i "La Danza" (2020), og overvej hvilket udtryk hans autotunede sang har.

https://youtu.be/zlhnFqtJnb4?si=wOKIYTtWpV_lwXbk&t=110

57 Hm F#m G A 3 3 3

Hun har dan-set he-le nat-ten, våg - ner, tæl-ler skejs, sen - der dem der-hjem', tre børn og for-sørg', men ma-ma, in-tet at for-tæl',

⁷ Simon Reynolds: How Auto-Tune Revolutionized the Sound of Popular Music, 17. september 2018, Pitchfork.
<https://pitchfork.com/features/article/how-auto-tune-revolutionized-the-sound-of-popular-music/>

⁸ Ibid

61 Hm F#m G A

Hun har set det hel', solgt det hel', så det bræn-der sta-dig i hen-des sjæl, men hun smi-ler bar' til ham, når hun ser dem på ho-tel.

Hitlister

I begyndelsen af 2020'erne dominerede urban musik listerne over de mest streamede danske kunstnere, og Gilli var i øvrigt den første danske kunstner der rundede en milliard afspilninger på Spotify. På nedenstående liste over de mest streamede danske kunstnere i 2020, er de urbane kunstnere markeret med lilla:

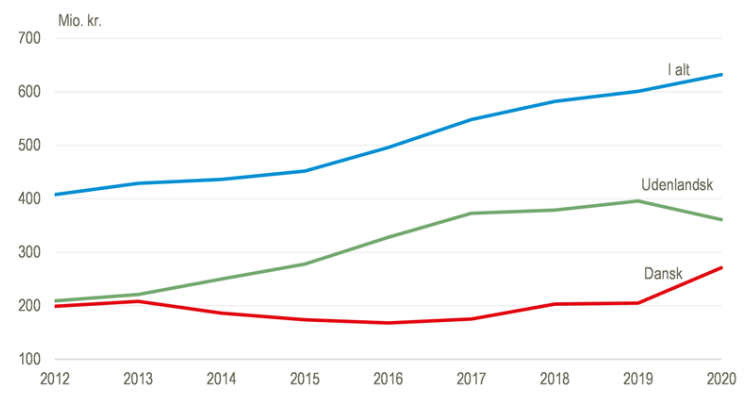
1. Branco, Gilli: LA DANZA
2. ICEKIID: ErruDumEllaHvad
3. Lord Siva: Solhverv
4. **Suspekt: Gonzo**
5. Branco, Lolo, Larry 44: PUB G
6. Kesi featuring Hans Philip: Blå himmel
7. **Tessa: Ben**
8. Kesi featuring Henedub: Tilbage
9. RH: Klovne
10. Lolo featuring Atypisk: All My Love
11. Node & Larry 44: Avatar

Mens de lyserøde kunstnere er markeret med rødt. Bemærk i øvrigt også at der udelukkende optræder rap eller rap-afledninger – og at der blot optræder en kvinde. Ganske pudsigt ser listen over de mest spillede danske radiohits i 2020 helt anderledes ud:

1. **Christopher: Ghost**
2. **Calby: Burnout**
3. **Christopher: Leap Of Faith**
4. **Phlake feat. Mercedes the Virus: Baby Steps**
5. Lord Siva: Solhverv
6. **Jada: Nudes**
7. **Lukas Graham: Lie**
8. **Clara feat. Lord Siva: Nobody's Lover**
9. **Drew Sycamore: Take It Back**
10. **Nicklas Sahl: Four Walls**

Tilsyneladende er der sket en segregering mellem radiomusik og streamet musik i Danmark. I øvrigt er andelen af dansk musik afspillet i Danmark aldrig været større end i 2020 – sandsynligvis overvejende pga. den urbane musik.⁹

Salg af musik fordelt på dansk og udenlandsk musik

I de sidste par år har den urbane musik fortsat domineret, men også fået konkurrence af en meget divers og mangefacetteret dansk musikscene. Specielt Odbjerg og Rahim har udfordret de øverste lag af hitlisterne.

⁹Danmarks Statistik <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=32378>